

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу **Купчак Світлани Богданівни**
«Формування готовності майбутніх учителів початкової школи до застосування проєктної технології у професійній діяльності»,
представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

Актуальність теми дисертаційної роботи. Реформування системи освіти в Україні зумовлює оновлення вимог до професійної діяльності педагога. Сучасній початковій школі потрібен компетентний учитель-інноватор з ґрунтовною теоретичною підготовкою та вміннями організувати освітній процес на засадах педагогічного партнерства з урахуванням індивідуальних особливостей учнів. Учителі мають бути готові до використання новітніх технологій та методів навчання, зокрема проєктної технології, інтерактивних, інформаційно-комунікаційних технологій, а також до співпраці з учнями та колегами для розвитку нових методик навчання.

З огляду на це під час підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 013 «Початкова освіта» потрібно особливу увагу звертати на готовність майбутніх учителів початкових класів до застосування інноваційних технологій, серед яких – проєктна технологія, яка сприяє розвитку в учнів самостійності та відповідальності, критичного мислення, креативності, комунікативних навичок, дослідницьких умінь, вчить застосовувати знання на практиці.

Саме тому можна зробити висновок, що дисертаційна робота з проблеми формування готовності майбутніх учителів початкової школи до застосування проєктної технології у професійній діяльності на сьогодні є надзвичайно актуальною для педагогічної теорії та практики початкової освіти.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота Купчак С. Б. виконувалася відповідно до тематичного плану наукових досліджень Рівненського державного гуманітарного університету

в межах комплексної теми кафедри теорії і методик початкової освіти «Теоретико-методичні основи компетентісно орієнтованого навчання у початковій школі» (№ 0116U007737) у 2017–2021 роках та теми «Підготовка фахівців до формування компетентностей і наскрізних умінь учнів початкових класів НУШ» (№ 0122U000109) у 2022 році.

Тему дисертаційної роботи затверджено на засіданні вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 12 від 26 жовтня 2017 року) та узгоджено Міжвідомчою радою з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології в Україні (протокол № 1 від 30 січня 2018 року).

Наукова новизна дисертаційної роботи. Суттєвими науковими результатами, представленими в дисертації Купчак С. Б. є те, що вперше: розроблено модель формування готовності майбутніх учителів початкової школи до використання проєктної технології у професійній діяльності, що охоплює теоретико-концептуальний, змістовий, процесуально-діяльнісний, результативно-оцінювальний блоки; визначено й теоретично обґрунтовано педагогічні умови впровадження моделі формування готовності майбутніх учителів початкової школи до застосування проєктної технології у професійній діяльності (формування позитивного ставлення до проєктної діяльності та стимулювання мотивації майбутніх учителів початкової школи до використання проєктної технології; розширення бази знань здобувачів вищої освіти про проєктну технологію навчання та її застосування в початковій школі; забезпечення опанування майбутніми вчителями умінь використовувати проєктну технологію на основі реалізації технологічного підходу; залучення здобувачів вищої освіти спеціальності 013 «Початкова освіта» до самостійної дослідницької діяльності з розроблення власних освітніх проєктів).

У роботі розкрито сутність поняття «готовність майбутніх учителів початкової школи до застосування проєктної технології у професійній діяльності», уточнено значення понять «метод проєктів», «проєктна

технологія», «підготовка майбутніх учителів початкової школи», «готовність».

Вагомим надбанням дисертантки є визначення компонентів (мотиваційний, змістовий, діяльнісний), критеріїв (особистісно-мотиваційний, інформаційно-когнітивний, операційно-технологічний) та рівнів (низький, середній, високий) готовності майбутніх учителів початкових класів до застосування проєктної технології у професійній діяльності.

У дисертації подальшого розвитку набули зміст та інноваційні технології професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи в закладах вищої освіти.

Отже, дисертація Купчак С. Б. є важливим доробком у розробленні проблеми підготовки майбутніх учителів початкових класів у закладах вищої освіти.

Практичне значення отриманих результатів. Матеріали та результати дослідження можуть використовуватися здобувачами вищої освіти в процесі підготовки до практичних занять та під час педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти, а також учителями в професійній діяльності в початковій школі.

Особливо варто відзначити розроблення змісту вибіркової дисципліни «Інтегроване тематично-проєктне навчання у початковій школі», навчально-методичного посібника «Проєктна технологія навчання у початковій школі» для здобувачів спеціальності 013 «Початкова освіта».

Крім того, основні положення та висновки дослідження можуть застосовуватися в розробленні планів і робочих програм навчальних дисциплін для підготовки вчителів початкових класів.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій. Аналіз рецензованої дисертаційної роботи Купчак С.Б. дає підстави стверджувати, що мета, завдання і предмет дослідження коректно сформульовані та логічно узгоджені. Використані дисертанткою теоретичні та емпіричні методи дослідження є адекватними і продуманими, що дало змогу

досягнути розв'язання поставлених завдань. Джерельна база складається з 231 найменування (25 іноземними мовами), що підтверджує теоретичну і практичну значущість дослідження, є достатньою для забезпечення вірогідності та обґрунтованості наукових положень і висновків дослідження.

Результати рецензованого дослідження впроваджені в освітній процес Рівненського державного гуманітарного університету, Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка та Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Дисертаційну роботу викладено на 247 сторінках, з яких 152 – основного тексту. Дисертація має логічну структуру (анотація, вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, додатки), чітко і коректно визначений науковий апарат, оформлена відповідно до чинних вимог. Стиль викладу матеріалів характеризується доступністю, логічною виваженістю. Висновки до розділів та загальні висновки відповідають завданням, свідчать про їх вирішення та реалізацію мети дослідження.

Повнота викладення матеріалів дисертації у роботах, опублікованих авторкою. Результати дослідження представлено в 13 публікаціях авторки (9 одноосібних), з яких 5 статей у наукових фахових виданнях України (4 одноосібні), 1 стаття в зарубіжному виданні, 6 публікацій у матеріалах наукових конференцій та 1 навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти. У публікаціях, підготовлених спільно з науковим керівником, авторський внесок дисертантки становить від 60% до 75%.

На основі аналізу змісту публікацій можна стверджувати про те, що в них досить повно викладено наукові положення та висновки дисертації.

Апробація результатів дослідження відбувалась на наукових конференціях різного рівня: двох міжнародних, чотирьох усеукраїнських, двох регіональних, а також на щорічних звітних наукових конференціях викладачів, співробітників та здобувачів вищої освіти РДГУ.

Дискусійні положення, зауваження і рекомендації до змісту та оформлення дисертації.

Позитивно оцінюючи наукові здобутки дисертантки, вважаємо за доцільне висловити певні зауваження, побажання та пропозиції:

1. У п. 1.3. дисертації розкрито особливості використання проектної технології в початковій школі, зокрема проаналізовано навчальні програми для 1-4 класів, вказано орієнтовні теми проєктів. Вважаємо, що текст дисертації значно збагатився б, якби авторка детальніше описала зміст проєктів з різних предметів у початковій школі на конкретних прикладах.

2. У роботі представлено результати опитування здобувачів вищої освіти зі спеціальності 013 «Початкова освіта» та вчителів-практиків, які працюють у початковій школі. На наш погляд, доцільним було б опитування учнів початкових класів та їхніх батьків щодо ставлення до проектної технології та її використання в освітньому процесі.

3. Вважаємо, що наукова робота Купчак С. Б. була б ще більш ґрунтовною за умови розроблення дисертанткою тематики й змісту семінарів і майстер-класів з проблеми застосування проектної технології в освітньому процесі початкової школи для неформальної освіти вчителів-практиків та майбутніх учителів початкових класів.

Проте висловлені зауваження мають дискусійний характер і не впливають на позитивну оцінку результатів рецензованої дисертації.

Висновок. Дисертаційна робота Купчак С. Б. «Формування готовності майбутніх учителів початкової школи до застосування проектної технології у професійній діяльності» є самостійним, завершеним дослідженням, що відзначається актуальністю, науковою новизною, теоретичною і практичною значущістю. Дисертація відповідає вимогам пп. 8-9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44, зі змінами), які висуваються до дисертаційних робіт на здобуття

наукового ступеня доктора філософії, а також наказу МОН України від 12.01.2017 р. № 40 (зі змінами) щодо оформлення дисертаційних робіт, а її авторка – Купчак Світлана Богданівна – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

Рецензент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки початкової,
інклюзивної та вищої освіти
Рівненського державного
гуманітарного університету

О. В. Боровець

